

Avdelning/funktion	Dokumenttyp
Verksamhetsstöd	TU
Datum - Upprättad	Datum – Senast uppdaterad
2020-10-19	2020-10-19

Tjänsteutlåtande

1. Beslut om förlängning samt hemställan avseende tidsbegränsat avtal med Mikrofonden Väst

1.1. FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen i Business Region Göteborg föreslås besluta att:

1. ge VD i uppdrag att årsvis förlänga skuldebrevet med Mikrofonden Väst, med oförändrade villkor, fram till 2025 eller till dess medlen, f.n. ca 4 mkr, är förbrukade.
2. efter avtalets utgång återbetala tilldelade medel, minskat med eventuella kreditförluster, i takt med att kreditåtagandet under en 4-årsperiod succesivt upphör alternativt hemställa till kommunfullmäktige om fortsatt förlängning av avtalet.
3. löpande rapportera till kommunfullmäktige i BRG:s årsrapport.
4. överlämna ärendet till kommunfullmäktige för ställningstagande

1.2. SAMMANFATTNING

Kommunstyrelsen fattade 2014-02-05 beslut i enlighet med stadsledningskontorets förslag till kommunal handlingsplan för stadens arbete med sektor social ekonomi och finansieringsstöd till social ekonomi. BRG fick i *uppdrag att teckna ett tidsbegränsat avtal med Mikrofonden Väst* för att stödja organisationer inom social ekonomi i Göteborgs stad med garantier och finansiering. Inom ramen för handlingsplanen avsattes 5 mkr till detta ändamål i syfte att underlätta för sociala företag i samband med kompletterande budgetbeslut 2014-03-26. Övriga uppdrag inom social ekonomi låg därefter kvar i KF budget för 2015-2018. Under 2019 har övriga uppdrag inom handlingsplanen avslutats och lånet till Mikrofonden är det som nu återstår.

Aktuellt avtal löper ut 2020-12-31 och BRG har fått en förfrågan från Mikrofonden Väst om möjligheten att ytterligare förlänga löptiden. BRG ser positivt på att förlänga avtalet (förslagsvis genom 1-åriga förlängningar) över ytterligare en femårsperiod, eller till dess medlen är förbrukade till följd av fallissemang. Om inte BRG återkommer med ny hemställan så påbörjas en återbetalning till staden av kvarvarande medel minus kreditförluster i den takt som pengarna återbetalas till BRG.

Inför ytterligare förlängning gör vi bedömningen att kommunfullmäktige behöver lämna sitt ställningstagande över tidsbegränsningen så att det ligger i linje med stadens viljeriktning.

I det ursprungliga beslutsunderlaget anges inte vad som avses med tidsbegränsat och inte heller ställs några krav på eller beskrivning av hur eventuell återbetalning skulle ske. Dessa medel föreslogs återanvändas år efter år genom ett tidsbegränsat avtal med uppföljning.

Totalt har staden via BRG lånat ut 5 mkr Mikrofonden Väst. 30 garantier har lämnats sedan 2014 på mellan 10 000 kr till 400 000 kr och till ett ackumulerat värde om 5 293 000 kr. Fallissemang på avslutade garantier uppgår till 290 000 kr. På aktiva garantier finns fallissemang som i nuläget uppskattas till ca 380 tkr men dessa är inte färdigförhandlade.

I nuvarande skuldebrev är en första amortering planerad till 2021-01-10 med kvarstående belopp av 5 mkr som inte tagits i anspråk minus redovisade uppkomna förluster. Därefter sker amortering löpande i takt med att utestående kreditförpliktelser förfaller, dock senast 2024-01-10. För varje års förlängning skjuts motsvarande datum därmed fram.

Syftet med uppdraget var för att underlätta för tillväxt och utveckling av sektorn social ekonomi i Göteborg. Området motiveras utifrån ett identifierat behov hos aktörer inom sektorn bestående av begränsade möjligheter till finansiering och kapitalförsörjning.

Lånet till Mikrofonden Väst bedöms ha gett bättre möjligheter till finansiering för sektorn dels i och med en högre förståelse för sociala företagens situation dels tack vare att man aktivt valt att vända sig till och marknadsföra lånealternativ för en grupp som generellt inte är vana vid eller har tillgång till att ta lån. Tillsammans med tillgång till affärsmässig kompetenshöjning och låneförberedande insatser har sociala företagare tagit steg från bidragsfinansiering till ökad lånefinansiering. Mikrofonden kompletterar andra aktörer. Almi kan tex inte ställa ut garantier till ideella föreningar.

En förlängning av avtalet skulle inte innebära någon ökad resultatbelastning varken för staden eller för BRG. Viss risk finns för fallissemang/kreditförluster på lämnade garantier vilket i så fall kommer endast minskar det utrymme som finns kvar för Mikrofonden Väst.

BRG har 2014-2019 haft en tjänsteperson som suttit i Mikrofonden Västs styrelse samt deltagit i beredningsgruppen. Från 2020 deltar VD i beredningsgruppen vid beslut av nya kreditgarantier men det är Mikrofonden som är formellt beslutande part. BRG har vetorätt för att säkerställa att kommunens medel används för det ändamål de är avsedda.

1.3. BEDÖMNING UR EKONOMISK DIMENSION

Social ekonomi/civilsamhället är inte en naturlig kundgrupp för banker och ofta har deltagarna begränsat eget kapital att bära in i verksamheterna. De har ofta svårt att få traditionella lån och för en effektiv och hållbar tillväxt krävs kapital. Mikrofonden är ett verktyg i att skapa hållbar tillväxt bland sociala företag, stiftelser, kooperativ och föreningar genom att erbjuda garantier, förlagsinsatser, medlemsinsatser, såddkapital, aktieköp, crowdfunding m.m.

Det kapital staden ställt ut för Mikrofondens kapitalförsörjning kostnadsfördes i staden i samband med beslutet 2014. För Göteborgs stad ses därmed ingen ekonomisk risk om avtalet skulle förlängas ytterligare. BRG har såväl uppbokad fordran som motsvarande skuld och därmed har BRG ingen ekonomisk risk vid ev. fallissemang.

1.4. BEDÖMNING UR EKOLOGISK DIMENSION

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

1.5. BEDÖMNING UR SOCIAL DIMENSION

Lånet från Göteborgs stad har varit helt avgörande för verksamheten. Mikrofonden Väst levererar samhällsnytta genom de kunder som får garantier för banklån m.m. De stärker sin ekonomiska hållbarhet och kan därmed i sin tur leverera ökad samhällsnytta genom de verksamheter de bedriver genom att många bidrar till integration, sysselsättning och sociala innovationer.

Mikrofonden har en viktig roll i att ge rådgivning om finansiering för sociala företag och föreningar även om detta inte alltid leder till att man ansöker om eller får beviljat finansieringsstöd. De målgrupper man vänder sig till omfattar och inkluderar några av de grupper som har svårare att få tillgång till finansiering till start och utveckling av företag och verksamheter. En av dessa grupper är kvinnor, andra är unga, personer med utländsk bakgrund och de som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

1.6. BILAGOR

1.6.1. Aktuellt samarbetsavtal och skuldebrev

1.6.2. Mikrofonden infoblad; "Impact genom social finansiering i Göteborg"

1.6.3. Mikrofonden infoblad; "Vi hjälper er med finansieringen"

2. Ärendet

2.1. UPPDRAGET

Kommunstyrelsen beslutade 2013-04-17 att ge Stadsledningskontoret i uppdrag att i samverkan med Social resursförvaltning och samverkansrådet Idékom ta fram en kommunal handlingsplan utifrån överenskommelsen för stadens arbete med social ekonomi. Stadsledningskontoret fick i uppdrag att lämna förslag på hur 10 mnkr kan avsättas för att stimulera befintliga och nya aktörer inom social ekonomi i form av ett finansieringsstöd. Kommunstyrelsen fattade därefter 2014-02-05 beslut i enlighet med stadsledningskontorets förslag till kommunal handlingsplan för stadens arbete med sektor social ekonomi och finansieringsstöd till social ekonomi. BRG gavs då i uppdrag att teckna ett tidsbegränsat avtal med Mikrofonden Väst för att stödja organisationer inom social ekonomi i Göteborgs stad med garantier och finansiering. Inom ramen för handlingsplanen avsattes 5 mkr till detta ändamål i syfte att underlätta för sociala företag genom kompletterande budgetbeslut i Kommunstyrelsen 2014-03-26.

Avtal med tillhörande skuldebrev upprättades mellan BRG och Mikrofonden Väst under 2014. Tidsbegränsning innebar att skuldebrevet inledningsvis löpte ut 2016-12-31 och därefter har förlängts ytterligare för att ligga i linje med stadens budget för 2017 och 2018. Skuldebrevet har även förlängts genom VD-beslut under löpande förvaltning tills bolaget helt avslutat pågående åtaganden under 2019-2020. Lånet till Mikrofonden Väst är det som kvarstår. I det ursprungliga beslutsunderlaget anges inte vad som avses med tidsbegränsat och inte heller ställs några krav på eller beskrivning av hur eventuell återbetalning skulle ske. Dessa medel föreslogs återanvändas år efter år genom ett tidsbegränsat avtal med uppföljning.

BRG har fått en förfrågan från Mikrofonden om möjligheten att ytterligare förlänga löptiden.

Ett skuldebrev är upprättat som innebär att den summa som inte är uppbunden i en utestående garanti eller inneburet en kreditförlust ska betalas tillbaka och resterande utestående garantibelopp ska följa uppgjorda amorteringsplaner och vara återbetalda senast vid given tidpunkt. Enligt nuvarande skuldebrev är en första amortering är planerad till 2021-01-10 med kvarstående belopp av de 5 mkr som inte tagits i anspråk minus redovisade uppkomna förluster. Därefter sker amortering löpande i takt med att utestående kreditförpliktelser förfaller, dock senast 2024-01-10. För varje års förlängning skjuts motsvarande datum därmed fram.

De medel om 5 mkr som staden tillfört Mikrofonden Väst kan innebära en förlust då de utgör säkerhet för banklån till verksamheter inom social ekonomi. I det fall någon av kredittagarna inte kan återbetala sitt lån kommer medel att tas i anspråk av stadens 5 mkr. Kredittiden löper oftast på 3-5 år.

BRG har en fordran i sin balansräkning gentemot Mikrofonden Väst och motsvarande skuld till Göteborgs stad. Värdet på fordran/skulden redovisas minus ev. kreditförluster/fallissemang. Göteborgs stad har ingen fordran på BRG utan kommunens resultaträkning belastades vid utbetalningen till BRG.

BRG har insyn och inflytande vid beslut för att säkerställa att kommunens medel används för det ändamål de är avsedda samt för att hantera finansiella risker. BRG har 2014-2019 haft en tjänsteperson som suttit i Mikrofondens styrelse samt deltagit i beredningsgruppen. Från 2020 deltar VD i beredningsgruppen vid beslut av nya kreditgarantier men det är Mikrofonden som är formellt beslutande part. BRG har vetorätt.

2.2. RESULTAT

Syftet med uppdraget var för att underlätta för tillväxt och utveckling av sektorn social ekonomi i Göteborg. Området motiveras utifrån ett identifierat behov hos aktörer inom sektorn bestående av begränsade möjligheter till finansiering och kapitalförsörjning.

Totalt har 30 garantier lämnats sedan 2014 på mellan 10 000 kr till 400 000 kr till ett totalt ackumulerat värde om 5 293 000 kr. Av 14 äldre och avslutade garantier har två fallit ut som kreditförluster om 290 000 kr. Av 16 nu aktiva garantier väntas fyra garantier falla ut som kreditförluster. Viss amortering är gjord och slutlig förlust är ännu inte klar men bedöms, av Mikrofonden Väst, uppgå till ca 380 tkr (okt 2020) vilket är 50% av de ursprungliga garantibeloppen om totalt 760 tkr.

En förlängning av avtalet möjliggör och är betydande för att kunna stärka sociala företag, möjliggöra tillväxt, genom att det till målgruppen främst underlättar bankfinansiering. Det i sin tur kan underlätta för ökat företagande, då sociala företag, kooperativ, näringsdrivna ideella föreningar är en del av nyföretagandet i Göteborg.

Lånet till Mikrofonden Väst bedöms ha gett bättre möjligheter till finansiering för sektorn dels i och med en högre förståelse för sociala företagens situation dels tack vare att man aktivt valt att vända sig till och marknadsföra lånealternativ för en grupp som generellt inte är vana vid eller har tillgång till att ta lån. Tillsammans med tillgång till affärsmässig kompetenshöjning och låneförberedande insatser har sociala företagare tagit steg från bidragsfinansiering till ökad lånefinansiering.

Generellt sett är det svårt för målgruppen att få tag på kapital för att utveckla föreningar, kooperativ och sociala företag då en egentlig marknad för den typen av kapital saknas. Bankernas krav på säkerhet eller borgen hindrar de här verksamheterna i Sverige från att få lån när de behöver det. Mikrofonden riktar sig främst till civilsamhället och föreningslivet i syfte att hjälpa dem bli mer ekonomiskt hållbara. Verksamheterna ligger ofta nära den sociala och ekologiska dimensionen men det är viktigt att även det ekonomiskt hållbara finns med.

Under lång tid har civilsamhällets affärsdrivande företag hamnat "mellan stolarna" både hos ALMI och hos bankerna. Mikrofonden kompletterar andra aktörer. ALMI kan tex inte ställa ut garantier till ideella föreningar. Den sociala ekonomins/civilsamhällets företag är en växande och viktig del av näringslivet och behöver liknande stöttning av det offentliga som mer traditionella företag för att kunna utvecklas.

Mikrofonden Väst levererar samhällsnytta genom de kunder som får garantier för banklån m.m. De stärker sin ekonomiska hållbarhet och kan därmed i sin tur leverera ökad samhällsnytta genom de verksamheter de bedriver genom att bidra till integration, nya företag, sysselsättning och utveckling av sociala innovationer. Alla kunder har tydlig koppling till de globala målen inom Agenda 2030.

Mikrofonden Väst egen verksamhet relaterar till Globalt mål nr 8 om *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*. Det görs genom delmål: 8.10 *Tillgång till bank- och försäkringstjänster samt finansiella tjänster för alla*.

De relaterar även till Globalt mål nr 9 om *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*. Det görs genom delmål 9.3 *Underlätta tillgången till finansiella tjänster och marknader*.

Mikrofonden finns på både nationell och regional nivå och erbjuder garantier och kapitalinvesteringar till företag, föreningar, kooperativ samt verksamheter inom social ekonomi och lokal utveckling. Organisationen för Mikrofonden Sverige är uppbyggd så att de är ett nationellt nav

med regionala självständiga mikrofonter i form av ekonomiska föreningar. Det är även så Mikrofonden Väst är uppbyggd. Mikrofonden Sverige är ett finansiellt institut som är registrerat hos Finansinspektionen. Genom samarbetsavtal med de regionala mikrofonderna erbjuds garantier och investeringar till medlemmar i de regionala mikrofonderna. De regionala mikrofonderna anskaffar eget kapital och det kapitalet äger den regionala mikrofonden själv. På så sätt finns kapital både centralt i Mikrofonden Sverige och i de regionala mikrofonderna.

Mikrofonden Väst följer upp varje case årligen. Uppföljningen koncentreras framförallt på hur många som får jobb. Flertalet företag som tex Vägen ut, har bra redovisning själva, där det bekräftas exakt antal som kommer i sysselsättning, fler kommer ur fattigdom , fler barn får föräldrar som får arbete, man minskar socialbidragskostnaderna etc. Mikrofonden Väst har inga resurser att själva jobba mer med effektmätning och använder till största delen kundernas underlag i detta.

2.3. ALLMÄNT INTRESSE

Upplägget med att kommunen stödjer med villkorat lån till Mikrofonden, som i sin tur ställer garantier mot främst banker där målgruppen tar lån i banken är utvärderat av stadens jurister i ursprungligt TU. Genomgång gjordes då av andra former, tex att staden skulle bli delägare i Mikrofonden, bli medlem, placera i förlagsinsatser o dyl. Ursprungligt TU anger vidare att upplägget bedöms förenligt med kommunallagen genom att BRG avtalar med Mikrofonden Väst på sätt som är beskrivet i tjänsteutlåtandet. När man på detta sätt säkerställer att pengarna går till angelägenheter av allmänt intresse för Göteborgs Stad bedöms inte beslutet att ingå avtal med Mikrofonden Väst stå i strid med kommunallagen.

I BRG:s överenskommelse med Mikrofonden Väst regleras vilken typ av sociala företag som kan beviljas stöd och som stöder den sociala ekonomin i Göteborg. Gällande praxis för kommunala stöd till ideella aktörer utgår från att kommunen kan utdela medel för att främja arbete som ligger i det allmännas intresse. Den sociala ekonomin består av aktörer vars associationsformer ligger inom ramen för vad som både skulle kunna anses som näringsverksamhet och ideella verksamheter.

BRG, genom VD, deltar i beslut av nya kreditgarantier (har även vetorätt) och kan därmed utöva rimlig kontroll över att stödet ligger i det allmännas intresse och säkerställa att stödet inte medför olika behandling av bolagen som ansöker samt att pengarna går till angelägenheter av allmänt intresse för Göteborgs stad.

Modellen med villkorat lån anses inte vara företagsstöd utan underlättar för en hel sektor. Stöd ges endast till föreningar, kooperativ, civilsamhället, föreningslivet, och inte det gängse kommersiella näringslivet. Om aktiebolag förekommer skall t.ex. samhällsnytta i stället för vinstintresse vara inskrivet i bolagsordningen.

Om en verksamhet bedriver "icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse" omfattas den inte av EU:s regler om statsstöd, upphandling och marknads- och konkurrensregler. Exempel på sådan verksamhet skulle kunna vara idéburet socialt företagande på områden där det inte finns någon naturlig marknad och risken bedöms som liten att beslutet står i strid med statsstödsreglerna.